

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความหมายการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ เพื่อความเข้าใจที่คงทน และการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี บริบทคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวความคิดของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายการจัดการเรียนรู้
 - 1.2 การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551
 - 1.3 การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้
 - 1.4 องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้
 - 1.5 ลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนรู้
 - 1.6 การจัดการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจที่คงทน
 - 1.7 การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
2. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
3. บริบทคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวความคิดของการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความหมายการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจที่คงทน และการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอเนื้อหา ดังนี้

ความหมายการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มุ่งให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้อันเป็นวาระสำคัญของชาติ ปรากฏอยู่ในหลายหมวด หลายมาตรา เช่น หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ ให้หลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ต้องจัดให้คนไทยทุกคน มีสิทธิและโอกาสทางการศึกษาเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมวด 3 ระบบการศึกษา มี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย และหมวดที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนรู้คือ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการ สาร และกระบวนการเรียนรู้ ครอบคลุมหลักการ สารและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพและธรรมชาติของแต่ละบุคคล ดังที่ระบุไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพตามมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ และเป็นการฝึกทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตามมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแต่ละคน จะต้องฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามสาขาวิชาเฉพาะที่นักศึกษาเรียน ประกอบด้วยสาร การฝึกทักษะและสมรรถนะของวิชาชีพครู เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนวิชาเอก การวัดและประเมินผล และนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปัน ความรู้ในการสัมมนาการศึกษา เพื่อให้ศึกษามีสมรรถนะที่ประกอบด้วยความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก ความสามารถในการประเมิน ปรับปรุง และศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และความสามารถในการปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย (ราชกิจจานุเบกษา, 2556: 71; ธีรังกูร วรบำรุงกุล, 2558: 48-49) การจัดการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนความเจริญงอกงาม ของผู้เรียนและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ 6 ประการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2542: 2-3, 8) คือ

1. จัดเนื้อหาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ วิธีการในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้โดยมีการจัดบรรยากาศ เนื้อหาสาระ กระบวนการ การประเมินผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนทุกขั้นตอน เพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้มีผลต่อสมองของมนุษย์ซึ่งมีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด ผู้สอนจะต้องสนใจและให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (head) จิตใจ (heart) มือ (hand) และสุขภาพองค์รวม (health) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ความเก่ง ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการ จัดสิ่งเร้าให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรมและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นคนดี คนเก่ง และมีสุข

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 3) ได้ขอเสนอแนะว่า การจัดการเรียนรู้ควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข

มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนหลังจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่รวมกันในสังคมอย่างมีความสุข

นอกจากจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง 5 ประการข้างต้น กระทรวงศึกษา (2552: 4) ยังได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเป็น ความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่รวมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม และจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- 5.1 รักชาติ ศาสน กษัตริย์
- 5.2 ซื่อสัตย์สุจริต
- 5.3 มีวินัย
- 5.4 ใฝ่เรียนรู้
- 5.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.7 รักความเป็นไทย และ
- 5.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จึงกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

- 5.1 ภาษาไทย
- 5.2 คณิตศาสตร์
- 5.3 วิทยาศาสตร์
- 5.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 5.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 5.6 ศิลปะ
- 5.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 5.8 ภาษาต่างประเทศ

ทั้งนี้ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ รวมถึงได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนต้องมีอันประกอบด้วยคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะต้องจัดวาง เตรียมการเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน

เพื่อให้คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกิดขึ้นอย่างครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา

การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้

การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนในการวางแผน สำรวจองค์ประกอบทุกประการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นของผู้เรียน ความรู้ความสามารถของผู้เรียน อุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เป็นต้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สุคนธ สนิธพานนท์ และคณะ, 2554: 18)

1. สำรวจและศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อจะได้จัดการเรียนรู้ให้แกผู้เรียนได้ตรงกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน
2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้แกผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใ้ใช้วิธีการที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ ตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตร
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง และช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
5. จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีนวัตกรรมการเรียนการสอนมาใช้อยู่เสมอ
6. มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
7. เตรียมการวัดและประเมินผลให้ตรงกับเป้าหมายการเรียนรู้ และนำผลมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน

จึงสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ต้องสำรวจและศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างผู้เรียน กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้แกผู้เรียนทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงและช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีนวัตกรรมการเรียนการสอนมาใช้อยู่เสมอ มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงเตรียมการวัดและประเมินผลให้ตรงกับ

เป้าหมายการเรียนรู้ และนำผลมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ เพื่อประสิทธิผลสูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาเตรียมการสอน ที่ครูผู้สอนจะออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้ (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2554: 18)

1. ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
2. มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
3. ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ
4. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง

จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต้องพิจารณาและเตรียมการเพื่อสร้างให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในทุกขั้นตอน การมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่ดีมีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือ การจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนและเกิดความเข้าใจที่ติดตัวอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงมีนักการศึกษาได้ให้ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ดีไว้อย่างหลากหลาย รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553: 74) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มุ่งให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในมาตราที่ 22 ที่ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และได้เสนอลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูต้องคำนึงถึงไว้ ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
2. การเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
4. การจัดกิจกรรมให้น่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย
5. ความมีเมตตากรุณาต่อผู้เรียน

6. การทบทวนใหญ่เรียนนอยากรู้
 7. การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้
 8. การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ใหญ่เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง
 9. การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้
 10. การมีจุดมุ่งหมายของการสอน
 11. การเข้าใจผู้เรียน
 12. ภูมิหลังของผู้เรียน
 13. การไม่มีดีวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น
 14. การเรียนการสอนที่ดีเป้นพลวัต กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา ทั้งในดานการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาสาระเทคนิค วิธีการ
 15. การสอนสิ่งที่ไม่ไกลตัวผู้เรียนมากเกินไป
 16. การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป้นระบบ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียน (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, 2554: 18) ดังนี้
1. ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (วิธีสอน/กระบวนการเรียนรู้/กิจกรรมการ เรียนรู้)
 2. คำนี้ถึงหลักปรัชญาการศึกษา
 3. เปนไปตามจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชา
 4. ให้หลักจิตวิทยา
 5. สอนจากสิ่งง่ายไปยาก
 6. สอนจากรูปรธรรมไปหานามธรรม
 7. สอนจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาไกลตัว
 8. สอนจากสิ่งที่รู้ไปยังสิ่งที่ไม่รู้
 9. สอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์
 10. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง
 11. ทำบทเรียนในนาสนใจ
 12. สอนตามความสามารถของผู้เรียน
 13. ผู้เรียนได้รับประสบการณ์
 14. ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง
 15. เนนกระบวนการมากกว่าเนื้อหา
 16. พัฒนาทักษะต่างๆหลอมรวมเป้นทักษะชีวิตของผู้เรียน

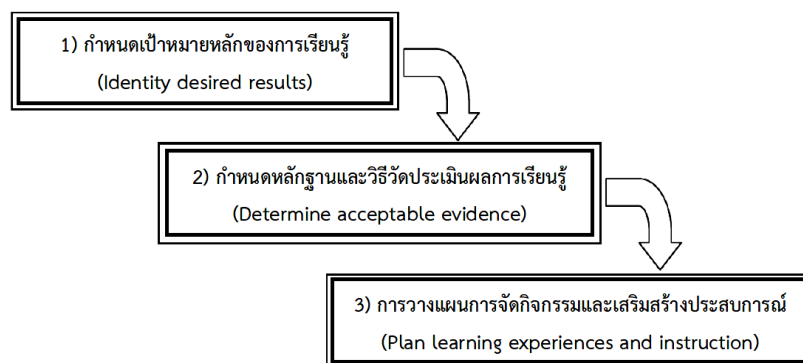
วิกกินส, และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 10) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับ ตามหลัก W.H.E.R.E.T.O. (รายละเอียดปรากฏในหน้า 20) เป็นการกำหนดจุดเน้นที่เป็นผล ปลายทางให้เป็นความรู้ฝังแน่นหรือความเข้าใจที่คงทน ได้แก่ ความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์และ หลักการในเนื้อหานั้น ๆ เรียกว่า ความรู้แบบติดเนื้อหาและยังมีข้อกำหนดอีกว่า ความรู้สึกที่ต้องเป็น สิ่ง que ผู้เรียนสร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้รับ โดยมีหลักการในการพิจารณากำหนดความรู้ (แนวคิดและทักษะกระบวนการ) ที่สำคัญ ที่จัดว่าเป็นความเข้าใจที่คงทน มีเกณฑ์การพิจารณาต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ใสถานการณ์ใหม่ที่หลากหลาย ทั้งในเรื่องที่เรียนหรือเรื่องอื่น ๆ
2. เป็นความรู้ที่เป็นหัวใจสำคัญของหน่วยที่เรียนโดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมใหญ่ผู้เรียนได้ เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ และค้นพบหลักการแนวคิดที่สำคัญนี้ด้วยตนเอง
3. เป็นความรู้ที่อาจจะไม่สมบูรณ์แบบที่ชัดเจนหรือคอนซางจะเป็นนามธรรม เป็นความรู้ที่ผู้เรียนเข้าใจคอนซางยากและมักจะเข้าใจผิด แต่ความรู้นี้เป็นหลักการที่เป็นหัวใจของ หน่วยการเรียนรู้ และมีความสำคัญ ครูผู้สอนต้องนำเรื่องดังกล่าวมาจัดกิจกรรม/จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องนั้นที่ถูกต้องและชัดเจน
4. เป็นความรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ในการศึกษาและเป็นความรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน จึงจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมเพื่อให้เกิด ความรู้ตลอดหน่วยการเรียนรู้ โดยไม่เกิดความความเบื่อหน่าย

จากแนวคิดของนักการศึกษาจึงสรุปได้ว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทนตามหลัก W.H.E.R.E.T.O. ตามแนวคิดของวิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 5-15) ดังรายละเอียดในหัวข้อการจัดการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจที่คงทน ดังนี้

การจัดการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจที่คงทน

วิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 5) ได้เินแนวทางการออกแบบ การจัดการเรียนรู้เพื่อความรูความเข้าใจที่คงทน มีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ 2) กำหนดหลักฐานและวิธีวัดประเมินผลการเรียนรู้ และ 3) การวางแผนการจัดกิจกรรมและเสริมสร้างประสบการณ์ ดังภาพ 2.1 ดังนี้

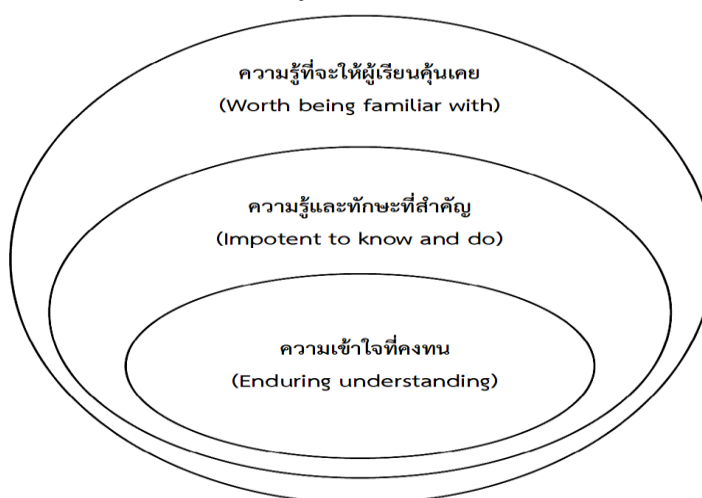
ภาพ 2.1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ที่มา: วิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 5)

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้นตอนนี้ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่ต้องการหรือแนวทางการกำหนด เป้าหมายการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าในหลักสูตร/มาตรฐานการเรียนรู้ของ หน่วยงานการเรียนรู้ที่ ออกแบบกำหนดไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องอะไร ต้องมี ความสามารถทำอะไรได้ และสาระ/ความรู้ ความสามารถอะไรที่ควรเป็นความเข้าใจคงทนที่ติดตัว ผู้เรียนไปเป็นเวลานาน (ความเข้าใจที่คงทน) ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และกำหนดความรู้ ความสามารถของผู้เรียนที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นนี้ ครูผู้สอนต้องพิจารณาพันธกิจ เป้าประสงค์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร สถานศึกษา และพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ของหน่วย การเรียนรู้ที่กำลังออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วย

ในขั้นแรกนี้มีวิธีการพิจารณาเพื่อการเตรียมการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนขึ้นซึ่ง วิกกินส, และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 10) แนะนำให้ใช้กรอบความคิด 3 วง เป็นเกณฑ์ พิจารณาเพื่อจัดลำดับเนื้อหาสาระที่จะให้กับผู้เรียน ดังภาพ 2.2 ดังนี้

ภาพ 2.2 การกำหนดความรู้และทักษะที่สำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้

ที่มา: วิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 10)

การกำหนดความรู้และทักษะที่สำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 วง คือ

1. วงกลมใหญ่หรือวงแหวนนอกสุด (Worth being familiar with) แทนความรู้ที่จะให้ผู้เรียนคุ้นเคย เป็นสาระหรือเรื่องที่จะให้ผู้เรียนอ่าน ศึกษา คนควาประกอบหรือเพิ่มเติมด้วยตนเอง ตลอดการเรียนนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจหน่วยที่เรียนมากขึ้น

2. วงกลมกลางหรือวงแหวนกลาง (Impotent to know and do) แทนความรู้ (ขอเท็จจริง หรือความคิดรวบยอด หรือหลักการ) และทักษะสำคัญ (ทักษะกระบวนการ วิธีการ หรือ ยุทธศาสตร์) ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ระหว่างเรียนในหน่วยเพื่อให้มีความรู้ความสามารถตามที่กำหนดไว้

3. วงกลมในสุดหรือวงแหวนชั้นในสุด (Enduring understanding) เป็นความคิดหลัก หรือ หลักการที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการให้เป็นความเข้าใจที่คงทนฝังอยู่ในตัวของ ผู้เรียน เป็นเวลานาน โดยที่วิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 10) ได้ให้ หลักการในการ พิจารณากำหนดความรู้ (แนวคิดและทักษะกระบวนการ) ที่สำคัญที่จัดว่าเป็นความเข้าใจที่คงทน มีเกณฑ์การพิจารณาต้องมีลักษณะ คือ

3.1 เป็นความรู้ (หลักการแนวคิด/เรื่อง/กระบวนการจัดการเรียนรู้) ที่ผู้เรียนสามารถ นำไปใช้ได้สถานการณ์ใหม่ที่หลากหลาย ทั้งในเรื่องที่เรียนหรือเรื่องอื่น ๆ

3.2 เป็นความรู้ (หลักการแนวคิด/เรื่อง/กระบวนการจัดการเรียนรู้) ที่เป็นหัวใจสำคัญของหน่วยที่เรียนโดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ และคนพบ หลักการแนวคิดที่สำคัญนี้ด้วยตนเอง (จึงจะเป็นความรู้ที่คงทน)

3.3 เป็นความรู้ (หลักการแนวคิด/เรื่อง/กระบวนการจัดการเรียนรู้) ที่อาจจะไม่เป็น รูปธรรมที่ชัดเจนหรือคอนขาจะเปนนามธรรม เป็นความรู้ที่ผู้เรียนเข้าใจคอนขาอยากและมักจะเข้าใจผิด แต่ความรู้นั้นเป็นหลักที่เปนนหัวใจของหน่วยการเรียนรู้และมีความสำคัญ ครูผู้สอนต้องนำเรื่องดังกล่าว มาจัดกิจกรรม/จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องนั้นที่ถูกต้องและชัดเจน

3.4 เป็นความรู้ (หลักการแนวคิด/เรื่อง/กระบวนการจัดการเรียนรู้) ที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ในการศึกษาและเป็นความรู้ที่สอดคล้องกับสนใจของผู้เรียน จึงจะทำให้ผู้เรียน มีความสนใจ ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความรู้ตลอดหน่วยการเรียนรู้โดยไม่เกิดความความเบื่อหน่าย

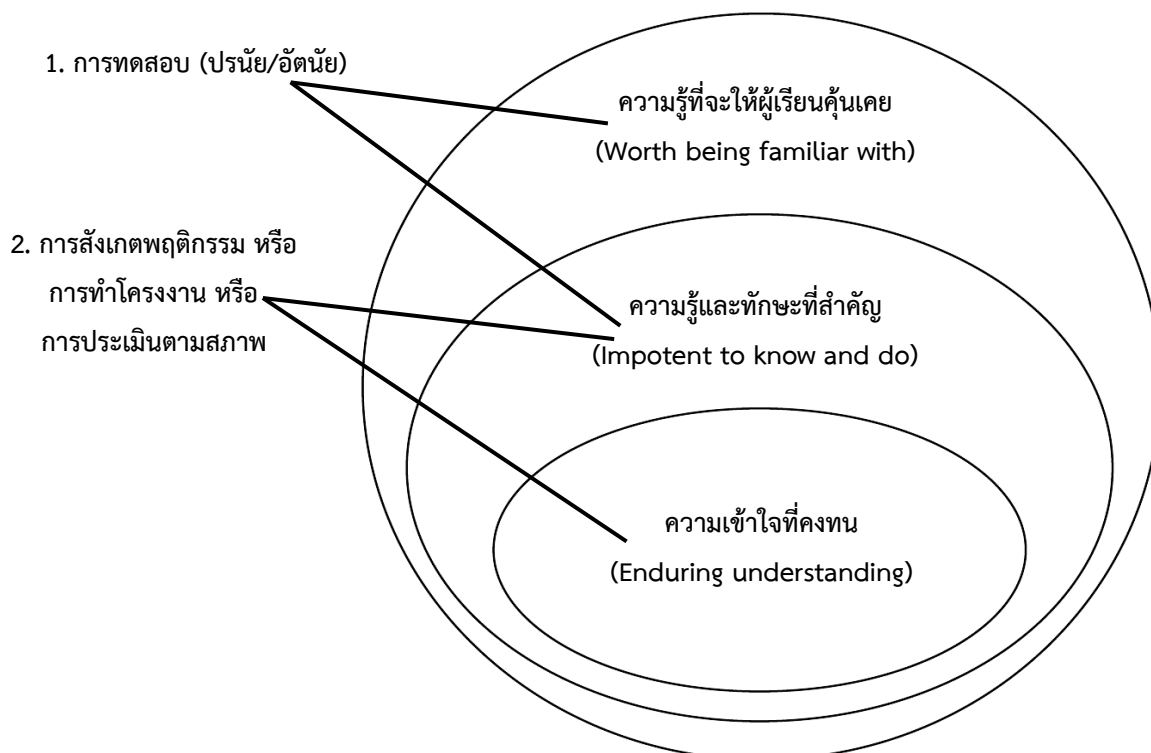
วิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 10) ได้อธิบายถึงขั้นตอนที่ 1 กำหนด เปาหมายของการเรียนรู้ว่า ผู้สอนต้องวิเคราะห์คำหรือวลีที่สำคัญที่บ่งบอกไว้ในมาตรฐาน การเรียนรู้ของรายวิชาที่นำมาออกแบบ และต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า มาตรฐานตัวชี้วัดแต่ละขอ รวมทั้งจุดมุ่งหมายสำคัญของรายวิชานั้นต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มีความเข้าใจเกิดทักษะหรือเจตคติ ในเรื่องใด โดยตั้งคำถามสำคัญเพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดหลักกว่าเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว โดยมีหลักในการพิจารณา ดังนี้

1. ผู้เรียนควรรู้อะไร และมีความเข้าใจในหัวข้อความรู้หรือสาระการเรียนรู้ที่เป็นแกนสำคัญในเรื่องใดบ้าง
2. ผู้เรียนควรปฏิบัติและแสดงความสามารถในเรื่องใดบ้างจนเป็นพฤติกรรมติดตัวคงทนหรือเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. สาระสำคัญที่ควรคณาการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง ได้แก่ เรื่องอะไรบ้างเพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งการทำงานหรือการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น
4. ผู้เรียนควรมีความรู้และเกิดความเข้าใจที่ลุ่มลึกยั่งยืนเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้างที่จะติดตัวผู้เรียนและสามารถนำไปบูรณาการเชื่อมกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ผู้เรียนควรเรียนรู้ในสภาพจริงและ/หรือจัดทำโครงการตามสาระการเรียนรู้ใดบ้างที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เรียน

จึงสรุปได้ว่า ในขั้นที่ 1 การกำหนดความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่ต้องการ ผู้สอนต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้นเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 กำหนดการแสดงออกของผู้เรียนที่เป็นหลักฐานที่ชัดเจนและยอมรับได้ว่า ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถตามที่กำหนดไว้ การกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้น หลังจากได้เรียนรู้แล้ว ซึ่งพฤติกรรมที่ชัดเจนที่ยอมรับได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามที่กำหนดไว้หลังจากได้เรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดให้แล้วโดยพิจารณาตามประเด็นคำถาม คือ จะรู้ได้อย่างไรว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตามมาตรฐานหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การแสดงออกของผู้เรียนเป็นอย่างไร จึงจะยอมรับได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจตามที่กำหนด

ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องประเมินผลการเรียนรู้โดยการตรวจสอบพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สอดคล้องหน่วยการเรียนรู้ จึงไม่ควรใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้เพียงครั้งเดียว แล้วตัดสินเป็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนใน 1 หน่วยการเรียนรู้ วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ควรใช้สำหรับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ซึ่ง วิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 15) ได้กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในกรอบความคิด 3 วง ดังภาพ 2.3

ภาพ 2.3 วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ที่มา: วิกกินส์ และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 15)

จากภาพ 2.3 จะเห็นได้ว่า ถ้าวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นความเข้าใจที่คงทนของผู้เรียน วิธีที่เหมาะสมที่สุด คือ การประเมินตามสภาพจริง สอนความรู้และทักษะที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้ ก็ควรใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงเช่นเดียวกันและอาจจะประเมินด้วยการทดสอบด้วยก็ได้ การทดสอบที่สมควรเป็นการทดสอบประเภทเขียนตอบเพื่อจะได้นใจว่า ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สำคัญอย่างแท้จริง ในขั้นตอนนี้วิกกินส์ และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 15) ได้อธิบายว่าเป็นการกำหนดหลักฐานและวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระบุเครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผล โดยเน้นการวัดจากพฤติกรรมการเรียนรู้รูวบยอด เพื่อประเมินว่าผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นผลมาจากการมีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้หรือไม่ ผู้สอนควรดำเนินการวัดและประเมินผลก่อนเรียนในระหว่างเรียน และเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลย่อย ๆ ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบกับการรวบรวมหลักฐานร่องรอยของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสดงออกอย่างครบถ้วน เช่น

1. การใช้แบบทดสอบย่อย ๆ
2. การสังเกตความพร้อมทางการเรียน
3. การสังเกตการทำกิจกรรม การตรวจการบ้าน
4. การเขียนบันทึกประจำวัน

5. การสะท้อนผลจากชิ้นงานต่าง ๆ เป็นต้น

วิกกินส, และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 15) ได้ให้หลักไว้ 6 ประการ ในการตรวจสอบพฤติกรรมเพื่อความชัดเจน ความเข้าใจที่เป็นหัวใจหลักของการเรียนรู้คืออะไร คือ การพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่คงทนจะสามารถทำสิ่งดังต่อไปนี้

1. สามารถอธิบายแนวคิด เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์อย่างชัดเจน พร้อมข้อมูล ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถอธิบายเหตุผลและวิธีการ ทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่ก้าวหน้าเกินคำตอบเพียงผิด หรือถูก

2. สามารถแปลความใหม่เกิดความหมายที่ชัดเจน ชี้ให้เห็นคุณค่า แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริง และผลกระทบที่อาจมีต่อผู้เกี่ยวข้อง

3. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ต่างไปจากที่เรียนรูมา

4. สามารถมองข้อดี ขอสเสีย จากมุมมองที่หลากหลาย

5. มีความละเอียดอ่อนที่จะซึมซับ รับทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้อง

6. รู้จักตนเอง ตระหนักถึงจุดอ่อน วิธีคิด วิธีปฏิบัติ ค่านิยม อคติ ของตนเอง ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และความเข้าใจของตนเอง

ขั้นที่ 3 การออกแบบการเรียนรู้ หรือขั้นออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากที่ครูผู้สอนได้กำหนด “ความเข้าใจที่คงทน” และกำหนดหลักฐานการแสดงผลออกของผู้เรียนที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะสำคัญและมีความเข้าใจที่คงทนแล้ว ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ หรือจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ดังนี้

1. กำหนดพฤติกรรมที่ให้ผู้เรียนแสดงออกที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความรู้และทักษะกระบวนการตามมาตรฐานและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดที่สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 2

2. กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ (ขอเท็จจริง ความคิดรวบยอด และหลักการต่าง ๆ) และมีทักษะตามมาตรฐานและผลการเรียนรู้

3. กำหนดสาระการเรียนรู้ หรือเนื้อหาสาระที่ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ วิธีการ ชี้แนะ (Coaching) และกำหนดวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้ผู้มีความรู้ และทักษะตามมาตรฐานและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหน่วยการเรียนรู้

4. กำหนดสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาตามมาตรฐานและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอน ควรตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยอาจให้เพื่อนครูช่วยตรวจสอบในหาแต่ละส่วนของแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะ และมีความเข้าใจที่คงทนตาม

มาตรฐานและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของของหน่วยการเรียนรู้หรือไม่ ก่อนที่จะนำไปจัดการเรียนรู้จริงกับผู้เรียน (เฉลิม ฟกออน, 2550: 1-5)

วิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins, & McTighe, 1998: 5) ยังได้อธิบายขั้นตอนที่ 3 การวางแผนการจัดกิจกรรมและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ และมีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ผู้สอนควรวางแผนการเรียนการสอนตามประเด็นต่อไปนี้

1. ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้ (ขอเท็จจริง ความคิดรวบยอด ทฤษฎี หลักการต่าง ๆ) และทักษะ (กระบวนการทำงาน) อะไรบาง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจหรือมีความสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด
2. ผู้สอนจำเป็นต้องสอนและชี้แนะ หรือจัดกิจกรรมอะไรบางจึงจะช่วยให้ผู้เรียนให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย
3. ผู้สอนควรใช้สื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้อะไรบางที่จะช่วย กระตุ้นผู้เรียน และเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตน
4. การกำหนดขอบข่ายสาระการเรียนรู้ รูปแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้มีความ กลมกลืน สอดคล้องและมีประสิทธิภาพหรือไม่ จะช่วยส่งผลการวัดและประเมินผลได้ชัดเจนหรือไม่ ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ตามหลัก W.H.E.R.E.T.O. เพื่อช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนด ดังตาราง 1.1

ตาราง 2.1 การจัดการเรียนรู้ตามหลัก W.H.E.R.E.T.O

หลัก	ความหมาย
W	Where to go การชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้คืออะไร คาดหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในเรื่องใดบ้าง ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้อะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างราบรื่น
H	Hook and Hold การใช้กลวิธีดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้ติดตามบทเรียนหรือร่วมปฏิบัติการจนจบสิ้นกระบวนการเรียนรู้ของหน่วยนั้น ๆ
E	Equip Experience and Explore การใช้กลวิธีกระตุ้นส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้และสามารถทำความเข้าใจองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้
R	Rethink and Revise การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ตรวจสอบ ความรู้ความเข้าใจ ทบทวนผลการปฏิบัติ และตรวจทงงานชิ้นงานของตนเองเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
E	Evaluation การชี้แนะให้ผู้เรียนประเมินผลและเห็นแนวทางประยุกต์ใช้ผลงานของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในโอกาสต่อ ๆ ไป
T	Be tailored ผู้สอนตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียนแต่ละคนที่มีความสามารถแตกต่างกัน
O	Organized การบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น โดยตระหนักถึงความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละคน

ที่มา: วิกกินส และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 1998: 5)

การจัดการเรียนรู้ตามหลัก W.H.E.R.E.T.O. นี้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ เป็นการนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และยังมีกระบวนการบริหารที่ช่วยควบคุมคุณภาพให้กับสถานศึกษา ลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ของกระบวนการและถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอน สถานศึกษาได้ เพื่อให้สามารถประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ในงานวิจัยเรื่องนี้คณะผู้วิจัยจึงได้ปรับประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมและคินฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield., 2007: 333) ดังรายละเอียดในหัวข้อการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ดังนี้

การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ สามารถแยกออกได้เป็น 3 คำ คือ การประเมิน (Evaluation) คุณภาพ (Quality) และการจัดการเรียนรู้ (Instruction) คำว่า การจัดการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในหัวข้อ 2.1 ไว้เรียบร้อยแล้ว ส่วนคำว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อีกทั้ง การประเมินสามารถอธิบายได้ว่า การประเมิน มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Evaluation หมายถึง การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การวิจัย (Research) การวัดผล (Measurement) การตรวจสอบรายงานผล (Appraisal) การควบคุมดูแล (Monitoring) การประมาณการ (Assessment) และการพิจารณาตัดสิน (Judgment) เป็นต้น หรือหมายถึง กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของการพัฒนาโครงการ การดำเนินโครงการและผลของโครงการ (บุญเลิศ จันทร์สมคอย, 2540: 32) และหมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2538: 5) สอดคล้องกับสตัฟเฟิลบีมและซิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield., 2007: 333) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง กระบวนการพรรณนาให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสม และครอนบาค (Cronbach, 1972) ได้ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สารสนเทศเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดแผนงาน ผลผลิต กระบวนการหรือระบบ จึงกล่าวได้ว่า การประเมินหมายถึง กระบวนการประเมินคุณค่า จัดกระทำกับข้อมูลที่เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจหรือเลือกทางเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งที่ดีที่สุด

ดังนั้น การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จึงหมายถึง กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นและนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานเพื่อแสดงถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ คือ การแสวงหาแนวทางตัดสินใจและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ไม่มี

เป้าหมายเพื่อการค้นหาหรือสะสมความรู้จากการวิจัย แต่จะมุ่งไปสู่การค้นหาสิ่ง que การจัดการเรียนรู้ได้ ดำเนินการไปแล้วว่าสิ่งใดที่ควรจะทำต่อไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้และศึกษาระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ มีปัญหาใดบ้างที่ควรปรับปรุงเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามที่ได้มีการวางแผนทำกิจกรรมที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อหาทางดำเนินการใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้ และคาดหวังที่จะได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่าภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอนมีพื้นที่ในการดำเนินการ การจัดการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการวางแผนที่จะทำให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายเช่นเดียวกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีเป้าประสงค์หลักคือ ต้องการข้อมูลที่บ่งชี้ว่าการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ดำเนินการนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่หรือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่คุ้มค่าต่อการตัดสินใจในการดำเนินการหรือไม่ รวมถึงการศึกษาว่าในการดำเนินการจัดการเรียนรู้มีปัญหาที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขในเรื่องอะไรบ้าง และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ควรมีระบบย่อยมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารทั้งในส่วนของสถานศึกษาและมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงคุณภาพของคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นว่าจะสามารถตัดสินใจในการดำเนินการ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้นั้นให้มีความถูกต้องเหมาะสม และส่งผลให้การจัดการเรียนรู้นั้นดำเนินงานอย่างประสิทธิภาพ บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้มีความมุ่งหมายและมีความสำคัญ ดังนี้ (ศูนย์ช่วยสืบค้นข้อมูลทางวิชาการ, 2560: Online)

1. เพื่อให้ทราบว่า การปฏิบัติงานตามการจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่
2. เพื่อที่จะทราบว่า เป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายที่ปฏิบัติได้จริงหรือไม่ และเป็นเป้าหมายที่มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อรวบรวมหลักฐานความจริงและข้อมูลที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การพิจารณาถึงประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้
4. เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปผลของการจัดการเรียนรู้
5. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียหรือข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้เพื่อการตัดสินใจในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
6. เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่ชัดเจนของการจัดการเรียนรู้อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการตัดสินใจว่าลักษณะใดของการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งจะต้องทำการประเมินเพื่อหาประสิทธิผลและข้อมูลชนิดใดที่จะต้องเก็บรวบรวมไว้เพื่อการวิเคราะห์

7. เพื่อการตัดสินใจว่าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใดที่สามารถนำเอาไปใช้ได้
8. เพื่อพิจารณาถึงคุณค่าและการคาดคะเนคุณประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้
9. เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
10. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้

จากความมุ่งหมายของการประเมินการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินการจัดการเรียนรู้ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อการพิสูจน์หรือตรวจสอบการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่เป็นการกระทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องของการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลเป็นสำคัญ

ระยะของการประเมินการจัดการเรียนรู้ การประเมินการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่ม เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง นักศึกษา นักเรียน และอาจารย์นิเทศ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ จึงต้องมีข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ได้ทันเวลา และมีขนาดข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการนำมาใช้ในการตัดสินใจ จึงเป็นกระบวนการตัดสินใจของคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ในระยะหนึ่งหรือทุกระยะ โดยใช้สารสนเทศหรือผลของการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Ex-ante Evaluation) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้มีอำนาจอนุมัติการจัดการเรียนรู้ คือ อนุมัติให้นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการตัดสินใจของคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ โดยนำสารสนเทศหรือผลของการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการจัดการเรียนรู้ ทดลองหรือนำร่อง ปรับ เปลี่ยน หรือระงับการจัดการเรียนรู้

2. การประเมินระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ (On-going Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อมีการดำเนินงานตามขั้นตอนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

- 2.1 การติดตามการจัดการเรียนรู้ (Instruction Monitoring) เป็นกิจกรรมที่ทำในระหว่างการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลด้านปัจจัยกับทรัพยากรของการจัดการเรียนรู้ เช่น การจัดส่งปัจจัย การใช้ปัจจัยของแต่ละกิจกรรม ความคืบหน้า ปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ของโครงการ ข้อมูลที่ได้จากการติดตามจะมีประโยชน์ในแง่ของการควบคุมและกำกับจัดการเรียนรู้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

- 2.2 การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ในระหว่างที่การจัดการเรียนรู้กำลังดำเนินการจะมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ข้อมูลแก่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารในคณะครุศาสตร์ อาจารย์นิเทศก์ ส่วนใหญ่ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการประเมินผลนั้นได้มาจาก

รายงานการติดตามการจัดการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็น สำหรับสิ่งที่จะต้องประเมิน ก็คือ กระบวนการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยเน้นในสิ่งเหล่านี้ คือ

2.2.1 ตรวจสอบให้แน่ใจว่า วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นั้นกำหนดไว้ถูกต้องแล้ว และมีงานหรือกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้ที่จะให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้

2.2.2 วิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในแง่ของระยะเวลาต่อค่าใช้จ่ายต่อหน่วยของการผลิต และวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กร

2.2.3 วิเคราะห์ผลได้เบื้องต้นในแง่ของปริมาณตามเป้าหมายและคุณภาพมาตรฐาน

2.2.4 วิเคราะห์ถึงศักยภาพที่การจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เร่งด่วนและวิเคราะห์ถึงศักยภาพของการจัดการเรียนรู้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ระดับกลาง (Intermediate Objective) และวัตถุประสงค์ระยะยาว (Long-term Development Objective)

2.2.5 ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 การประเมินเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ (Ex-post Evaluation) เป็นการวิเคราะห์ผลระยะสั้นและระยะยาวของการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลในช่วงนี้มีลักษณะที่ลึกลับและให้รายละเอียดมากกว่าการประเมินผลในระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผลจะเริ่มจากการวิเคราะห์ผลได้เบื้องต้นว่า ผลได้เบื้องต้นก่อให้เกิดผลได้ระดับกลางมาน้อยเพียงใด และจากผลได้ระดับกลางนี้จะก่อให้เกิดผลได้ระดับสุดท้ายตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด ในการประเมินผลในขั้นตอนนี้สิ่งที่ยากที่สุด ได้แก่ การกำหนดตัวชี้วัด กล่าวคือ จะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดผลได้ระดับกลางและระดับสุดท้าย วัตถุประสงค์ของการประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้นี้เพื่อเป็นบทเรียนกว้าง ๆ ในอนาคตในแง่ของการกำหนดนโยบาย การวางแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการดำเนินงาน และบทบาทของปัจจัยต่าง ๆ ที่การจัดการเรียนรู้ไม่สามารถควบคุมได้ แต่มีผลกระทบต่อผลได้ในระยะยาวของการจัดการเรียนรู้ สำหรับจุดเน้นของการประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้นี้มีดังนี้

2.3.1 วิเคราะห์ผลได้ของการจัดการเรียนรู่ว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาในระดับชาติหรือไม่

2.3.2 วิเคราะห์ว่า วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นั้นได้กำหนดไว้ถูกต้องแล้วหรือไม่อย่างไร

2.3.3 วิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถควบคุมได้แต่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการจัดการเรียนรู้

2.3.4 วิเคราะห์การบริหารองค์กรและกระบวนการดำเนินงานตลอดจนการติดตามและควบคุมการจัดการเรียนรู้

2.3.5 วิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานและชี้ข้อดีและข้อบกพร่องของการจัดการเรียนรู้

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินผลในระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยเปรียบเทียบระหว่างจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นที่เป็นกระบวนการตัดสินใจคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ โดยนำสารสนเทศหรือผลของการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์กำหนดไว้ เพื่อขยายผลปรับเปลี่ยนก่อนจะดำเนินการต่อไป

รูปแบบการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ รูปแบบของการประเมินการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ มีความแตกต่างกันตามแนวคิด ทฤษฎีและวิธีดำเนินงานของนักวิชาการ รวมถึงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้แต่ละวิธี อีกทั้งการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้อยู่เป็นการกำหนดกรอบในการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน ซึ่งอาจจะใช้รูปแบบการประเมินของนักประเมินที่คิดไว้แล้วหรือผู้ประเมินจะกำหนดรูปแบบการประเมินขึ้นเองก็ได้ โดยอาศัยคุณลักษณะของระบบที่ประกอบด้วยปัจจัย กระบวนการและผลผลิตเป็นหลักในการเสนอรูปแบบแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. รูปแบบที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Objective Centered Evaluation Model) เป็นการประเมินที่มุ่งตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น รูปแบบการประเมินของ ไทเลอร์ (Tyler), ครอนบาค (Cronbach) และ สคริฟเวน (Scriven)
2. รูปแบบมุ่งเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน หรือตัดสินคุณค่า (Judgment Evaluation Model) เช่น รูปแบบการประเมินของสแต็ก (Stake) ที่มุ่งตัดสินคุณค่าที่สิ่งที่จะประเมิน
3. รูปแบบที่มุ่งนำผลการประเมินไปช่วยในการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาเพื่อสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมและซิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield., 2007: 333) และในงานวิจัยเรื่องนี้คณะผู้วิจัยได้ยึดรูปแบบการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของสตัฟเฟิลบีมที่นิยมเรียกกันว่า การประเมินแบบ CIPP Model เป็นสำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดของสตัฟเฟิลบีมเน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมินรูปแบบจำลองซิปเป็นรูปแบบที่นำไปสู่การตัดสินใจในการบริหารทุกประเภท ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีจุดเน้นของการประเมิน 4 ประการ ได้แก่

1. การประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับความจำเป็นในการจัดการจัดการเรียนรู้ ความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้ ความเป็นไปได้

ของการจัดการเรียนรู้ เป็นต้นว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สภาพทางสังคม ภาวะทางเศรษฐกิจ เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยจะเน้นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาพแวดล้อมจัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่จะช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย รวมถึงทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย การจัดเรียงอันดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการ การวิจัยครั้งนี้เน้นการประเมินบริบทของการจัดการเรียนรู้ด้านวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้แยกพิจารณาเป็น 2 ประเด็น คือ วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยพิจารณาว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดหมายของการจัดการเรียนรู้หรือไม่ จะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

2.1 ความสามารถของหน่วยงานเพื่อรองรับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

2.2 ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้

2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยนำเข้า คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปแบบของราคาและกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่ได้อยู่ในรูปตัวเลข การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะตัดสินใจว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร การประเมินปัจจัยนำเข้าจึงเป็นการประเมินความพร้อมในด้านสภาพทั่วไป งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และเป็นทางเลือกที่มีโอกาสทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้มากที่สุด การวิจัยครั้งนี้เน้นการประเมินปัจจัยนำเข้าของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาใน 2 ด้าน คือ แผนการจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หลังจากนักศึกษาได้รับอนุมัติให้ออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและกำลังปฏิบัติหน้าที่ให้ดำเนินการไปตามลำดับ การประเมิน

กระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการ ทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางไว้
- 3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- 3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบสำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง คือ

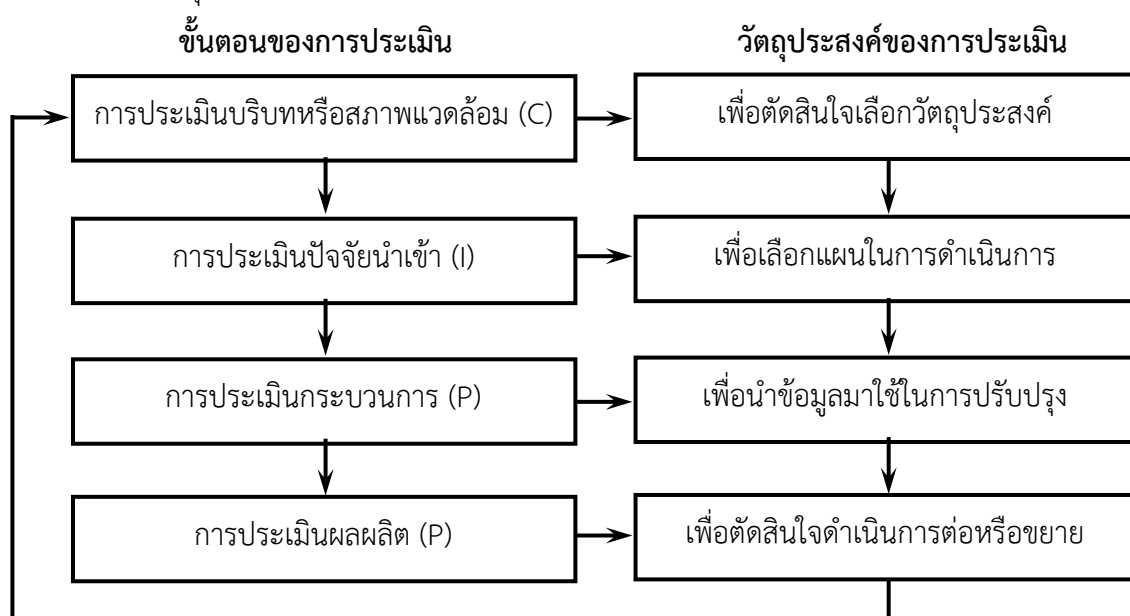
1. การจัดหานักประเมินกระบวนการ
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการและบุคลากร
4. การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เป็นประจำ

ในการประเมินกระบวนการ สารสนเทศจะถูกวิเคราะห์ รวบรวม และนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินการต้องการสารสนเทศนั้น ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารสนเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังต้องบันทึกสารสนเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมาย ความสำเร็จของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาด้วยการวิจัยครั้งนี้เน้นการประเมินกระบวนการของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาใน 3 ด้าน คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการการเรียนรู้ในภาพรวม

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ โดยเฉพาะเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาด้วยข้อบังคับ วิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิตจะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้น นำไปใช้ได้หรือไม่ เหนือในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร การเปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ ร่วมด้วย การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้ว หรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าข้อบังคับการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งไว้หรือไม่ การประเมินทั้งสองชนิดจะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุม และพัฒนาการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ ข้อปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะแสดงความเห็นได้ว่าการนำวัตถุประสงค์นั้นไปปฏิบัติบรรลุหรือไม่ สารสนเทศทั้งสองชนิดร่วมกันแสดงให้เห็นอย่างหนักแน่นถึงสาเหตุได้มากกว่าอันใดอันหนึ่งโดยลำพังในการตัดสินใจว่าข้อบังคับ ข้อปฏิบัตินั้น ความดำเนินการต่อไปโดยมีการแก้ไขหรือว่าจะต้องกลับไป

เริ่มต้นใหม่ทั้งหมด ถึงแม้จะเพิ่มหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเข้ามาด้วยการประเมินทั้งสองก็ยังอำนวยความสะดวกและช่วยอธิบายถึงผลที่ได้จากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาอยู่ การวิจัยครั้งนี้จึงเน้นการประเมินผลผลิตของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่คณะผู้วิจัยได้แยกพิจารณาระหว่างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่ผู้เรียนได้รับจากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาครั้งนี้ และความพึงพอใจโดยภาพรวมของผู้เรียน ด้วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เรียนผู้ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง กลุ่มเป้าหมายเท่านั้น

จากรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมและซิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield., 2007: 333) ที่คณะผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ในการประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในงานวิจัยเรื่องนี้ สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพ 2.4 รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model)

แนวความคิดการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นรูปแบบที่มุ่งนำผลการประเมินไปช่วยในการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศมาเพื่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมและซิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield., 2007: 333) และในงานวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้นำการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการประเมินความคาดหวังในการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงสามารถสรุปการนำรูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPPI Model) มาใช้ในงานวิจัยได้ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) จะเกี่ยวข้องกับประเด็นที่สำคัญ คือ วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นักศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการการเรียนรู้ในภาพรวม
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) จะเกี่ยวข้องกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ การบรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้
5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) จะเกี่ยวข้องกับการประเมินความคาดหวังผู้เรียนในการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ เป็นมาตรฐานด้านหนึ่งในสามมาตรฐานวิชาชีพครูที่นักศึกษาครูจะต้องมีเรียก ประสบการณ์วิชาชีพครู เริ่มตั้งแต่ชั้นปีที่ 3 จะต้องได้รับประสบการณ์วิชาชีพครูจากสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอนและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน (การศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม) ชั้นปีที่ 4 จะต้องได้รับประสบการณ์วิชาชีพครูจากฝึกทดลองสอน (การทดลองสอน) และชั้นปีที่ 5 ภาคการศึกษาที่ 1-2 จะต้องได้รับประสบการณ์วิชาชีพครูจากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ขั้นเต็มรูป 1 และขั้นเต็มรูป 2) เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนับเป็นหัวใจของการผลิตครู เป็นการวัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาครู เพื่อให้ นักศึกษาครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จัดเป็นกิจกรรมหลายลักษณะเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ควบคู่ประสานกันไปทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไปตลอดหลักสูตร นักศึกษาทุกคนจะต้องเข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกชั้นตอนตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดและทำหน้าที่จัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนักศึกษา คือ หน้าที่ของคณะครุศาสตร์ รวมถึงกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมุ่งเน้นสมรรถภาพของความเป็นครู 3 ด้าน

คือ สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านเทคนิควิธีและสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ โดยมีหลักการในการฝึก (คณะครุศาสตร์, 2557: 5-20) ดังนี้

1. มุ่งประสานการเรียนภาคทฤษฎีให้ควบคู่กับการฝึกภาคปฏิบัติ
2. ฝึกในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด
3. ฝึกอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร
4. จัดให้ฝึกหลายลักษณะเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาครูให้ครบถ้วน
5. ประสานงานกับหน่วยงานผู้ใช้ครูเพื่อให้ได้ครูใหม่ที่มีคุณภาพ

กระบวนการฝึกประสบการณ์

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ. 5 ปี) จะต้องได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามกระบวนการทุกขั้นตอน ตามที่กำหนดดังนี้

1. การศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม 1 หน่วยกิต (ไม่น้อยกว่า 60 ชั่วโมง) สำหรับนักศึกษาหลักสูตร ค.บ. 5 ปี ฝึกในปีที่ 3
2. การทดลองสอน 1 หน่วยกิต (ไม่น้อยกว่า 60 ชั่วโมง) สำหรับนักศึกษาหลักสูตร ค.บ. 5 ปี ฝึกในปีที่ 4
3. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป 1 = 6 หน่วยกิต (ไม่น้อยกว่า 450 ชั่วโมง) สำหรับนักศึกษาหลักสูตร ค.บ. 5 ปี ฝึกในปีที่ 5
4. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป 2 = 6 หน่วยกิต (ไม่น้อยกว่า 450 ชั่วโมง) สำหรับนักศึกษาหลักสูตร ค.บ. 5 ปี ฝึกในปีที่ 5

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาทุกขั้นตอน คณะครุศาสตร์จะแจ้งให้นักศึกษาทราบถึงระยะเวลาในการฝึกตลอดจนสถานศึกษา ซึ่งใช้เป็นหน่วยฝึกและจะจัดปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทุก ๆ ขั้นตอน เพื่อชี้แจงรายละเอียดและแนวทางในการฝึกนักศึกษาที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุกคนจะต้องเข้ารับการปฐมนิเทศตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการอนุญาตให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในขั้นตอนที่ขาดการปฐมนิเทศนั้น อนึ่ง นักศึกษาจะต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นขั้นตอนตามลำดับ จะข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือสลับขั้นตอนมิได้

รายละเอียดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นเต็มรูป 1

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป 1 เป็นการนำความรู้ที่นักศึกษาได้ศึกษามาแล้วทั้งหมดและประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน 2 ชั้นแรก คือ การสังเกตและการมีส่วนร่วม และการทดลองสอนมาใช้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูและพัฒนาวิชาชีพครู

ลักษณะงาน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป 1 เป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปในหน้าที่ทำงานสอน งานพัฒนาการเรียนการสอน งานแนะแนวและงานศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล งานวิจัยในชั้นเรียน งานธุรการชั้นเรียน งานกิจกรรมนักเรียน การศึกษาชุมชน การสัมมนาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ศึกษามีสมรรถภาพอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. สมรรถภาพทางด้านความรู้ เป็นความสามารถของนักศึกษาครูทางด้านความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาที่จะนำไปใช้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยตรง
- 1.2 ความรู้ในวิชาชีพครูที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู
- 1.3 ความรู้เรื่องตัวอื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. สมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธี เป็นความสามารถของนักศึกษาครูในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 งานจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2 งานกิจการนักเรียน
- 2.3 งานแนะแนว
- 2.4 งานธุรการ
- 2.5 งานวิจัยในชั้นเรียน
- 2.6 งานศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล
- 2.7 งานพัฒนาสังคม

3. สมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะ เป็นความสามารถของนักศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีลักษณะสมสำหรับการเป็นครูที่ดี ดังต่อไปนี้

- 3.1 มีความรัก ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู
- 3.2 มีค่านิยมที่พึงประสงค์ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม จริยธรรมและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู
- 3.3 มีความตระหนักในคุณค่าของการดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ
- 3.4 มีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคมและมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย

รายละเอียดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นเต็มรูป 2

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป 2 เป็นการนำความรู้ที่นักศึกษาได้ศึกษามาแล้วทั้งหมดและประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน 3 ชั้นแรก คือ การสังเกตและการมีส่วนร่วม การทดลองสอน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ชั้นเต็มรูป 1) มาใช้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูและพัฒนาวิชาชีพครู

ลักษณะงาน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป 2 เป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปในหน้าที่ทั้งงานสอน งานพัฒนาการเรียนการสอน งานแนะแนวและงานศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล งานวิจัยในชั้นเรียน งานธุรการชั้นเรียน งานกิจกรรมนักเรียน การศึกษาชุมชน การสัมมนาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ศึกษามีสมรรถภาพอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. สมรรถภาพทางด้านความรู้ เป็นความสามารถของนักศึกษาครูทางด้านความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาที่จะนำไปใช้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยตรง
- 1.2 ความรู้ในวิชาชีพครูที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู
- 1.3 ความรู้เรื่องตัวอื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. สมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธี เป็นความสามารถของนักศึกษาครูในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 งานจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2 งานกิจการนักเรียน
- 2.3 งานแนะแนว
- 2.4 งานธุรการ
- 2.5 งานวิจัยในชั้นเรียน
- 2.6 งานศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล
- 2.7 งานพัฒนาสังคม

3. สมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะ เป็นความสามารถของนักศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีลักษณะสมสำหรับการเป็นครูที่ดี ดังต่อไปนี้

- 3.1 มีความรัก ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู
- 3.2 มีค่านิยมที่พึงประสงค์ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม จริยธรรมและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู
- 3.3 มีความตระหนักในคุณค่าของการดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ
- 3.4 มีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคมและมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย

นโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีนโยบายหลัก 3 ประการ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูป 1 และขั้นเต็มรูป 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คุณสมบัติและเงื่อนไขของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ขั้นเต็มรูป 1

1. ได้รับผลการประเมิน “ผ่าน” (ผลการเรียนตั้งแต่ C ขึ้นไป) จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นสังเกตและมีส่วนร่วม และชั้นทดลองสอนมาแล้วและผ่านการประเมินผลตาม รายวิชาหลักการสอนทั่วไป พฤติกรรมการสอนรายวิชาเอกและวิชาโท (ถ้ามีวิชาโท)

2. เข้าร่วมโครงการเตรียมนักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และเข้าร่วมปฐมนิเทศก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

คุณสมบัติและเงื่อนไขของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นเต็มรูป 2

1. ได้รับผลการประเมิน “ผ่าน” (ผลการเรียนตั้งแต่ C ขึ้นไป) จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในชั้นสังเกตและมีส่วนร่วม ชั้นทดลองสอน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ชั้นเต็มรูป 1) มาแล้วและผ่านการประเมินผลตามรายวิชาหลักการสอนทั่วไป พฤติกรรมการสอนรายวิชาเอกและวิชาโท (ถ้ามีวิชาโท)

2. เข้าร่วมโครงการเตรียมนักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และเข้าร่วมปฐมนิเทศก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การกำหนดชั่วโมงสอนและรายวิชาที่จะสอนสำหรับนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นเต็มรูป 1 และชั้นเต็มรูป 2

1. นักศึกษาทุกคนต้องมีชั่วโมงสอน 12-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
2. นักศึกษาทุกคนจะต้องสอนวิชาเอกสัปดาห์ละอย่างน้อย 12 ชั่วโมง ในกรณีที่น้อยกว่าต้องสอนกลุ่มสาระที่สัมพันธ์กันหรือบูรณาการกันจนครบอย่างน้อย 12 ชั่วโมง

การนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ชั้นเต็มรูป 1 และชั้นเต็มรูป 2

เพื่อให้การดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี บรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการแนะนำช่วยเหลือ ติดตามผลและนิเทศอย่างจริงจังและทั่วถึง คณะครุศาสตร์จึงได้วางรูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่

1. ฝ่ายโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง และหัวหน้าหมวดวิชา หรือหัวหน้าสาย (แล้วแต่กรณี) หรือผู้แทนหมวดวิชาหรือหัวหน้ากลุ่มสาระซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์ของโรงเรียนดูแลการนเทศทั้งในด้านการสอน ด้านการปฏิบัติงานตามที่มหาวิทยาลัยมอบหมาย และด้านคุณลักษณะของความเป็นครู

2. ฝ่ายมหาวิทยาลัยฯ ผู้ทำหน้าที่นิเทศประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและอาจารย์นิเทศก์ประจำหลักสูตร อาจารย์นิเทศทั้ง 2 ฝ่ายนี้จะประสานร่วมกับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ อาจารย์นิเทศของโรงเรียนและครูพี่เลี้ยง เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาอย่างน้อยเดือนละครั้ง

บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

อาจารย์นิเทศทั่วไป

อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป หมายถึง บุคลากรที่มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานงานรับผิดชอบในการจัดและดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัย

ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ซึ่งจะมีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ให้ความช่วยเหลือและนิเทศการสอนแก่นักศึกษาทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้และในด้านคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี การจัดทำรายงานสังคัมมิตติ การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน หรืองานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัย
3. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษา โดยประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและอาจารย์นิเทศก์วิชาเอก
4. ปรีกษาหารือและประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
5. ร่วมจัดปฐมนิเทศและร่วมจัดสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้นหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น จัดประชุมนักศึกษาที่โรงเรียนฝึกสอนตามที่เห็นสมควร
6. รวบรวมแบบประเมินผลจากครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียนแล้วสรุปผลการประเมินผลส่งคณะครุศาสตร์ตามเวลาที่กำหนด

อาจารย์นิเทศประจำหลักสูตร

อาจารย์นิเทศประจำหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ที่สอนรายวิชาพฤติกรรม การสอนวิชาเอก หรืออาจารย์ประจำโปรแกรมวิชานั้น ๆ ซึ่งมีหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำในด้านวิชาการแก่นักศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเอง วางแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารของโรงเรียนและคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ

คณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น หมายถึง คณะกรรมการที่ทางโรงเรียนแต่งตั้งขึ้น เพื่อดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น

ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้นควรมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้นของนักศึกษา ดังนี้

1. ให้การปฐมนิเทศแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น โดยให้คำแนะนำให้รู้จักบุคคล สถานที่ ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ ในโรงเรียนและมอบหมายงานการสอนให้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น
2. สอดส่องดูแลความปลอดภัยให้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น
3. สังเกตและให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะต้น เช่น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และความประพฤติ ฯลฯ

4. ให้คำแนะนำและกระตุ้นครูพี่เลี้ยงให้ความเอาใจใส่ และร่วมทำงานกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างใกล้ชิด

5. ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับนักเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป

6. วัดผลและประเมินผลการทำงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

7. รายงานให้มหาวิทยาลัยทราบเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

8. ประชุม ชี้แจง แนะนำ และอบรมระเบียบการปฏิบัติงานของโรงเรียนตลอดจนการปฏิบัติตนในหน้าที่ราชการให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทราบ เช่น ระเบียบการลา หน้าที่ครูเวรประจำวัน การปกครองนักเรียน อีกทั้งหน้าที่พิเศษที่ต้องปฏิบัติ

9. ให้ข้อเสนอแนะแก่มหาวิทยาลัย เพื่อปรับปรุงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ดีขึ้น

10. สังเกตการณ์จัดกิจกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยง หมายถึง ครูประจำการที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ช่วยเหลือนักศึกษา มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. แนะนำนักศึกษาต่อนักเรียนในชั้น

2. ให้ความรู้เกี่ยวกับนักเรียน ทะเบียนประวัติ สภาพการเรียนของเด็ก การปกครองชั้นเรียน และแนวปรัชญาที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียน

3. เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้สังเกตการณ์สอนของตนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ก่อนลงมือสอนจริง

4. สาธิตการสอนและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษาดูเป็นแบบอย่าง

5. จัดเตรียมวางแผนการจัดการเรียนรู้ และงานอื่น ๆ ร่วมกับนักศึกษา

6. สังเกตการณ์สอนและการทำงานในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทำการสอนโดยลำพังเมื่อพบว่างานใดบกพร่อง ไม่ถูกต้องตามหลักการต้องให้คำแนะนำ เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดำเนินไปด้วยดี

7. ช่วยเหลือให้คำแนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านการจัดทำและการใช้อุปกรณ์การสอน สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

8. ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการสอนนั้นด้วย เพื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะได้แก้ไขปรับปรุงก่อนทำการสอน

9. ปรึกษาหารือกับอาจารย์นิเทศ เมื่อการสอนและงานด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีปัญหา และร่วมกันวางแผนงานด้านต่าง ๆ

10. วัดผลและประเมินผลฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่รับผิดชอบ

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1. ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยเคร่งครัด

2. สร้างสัมพันธ์อันดีกับครูพี่เลี้ยงและคณะอาจารย์ในโรงเรียน

3. แสวงหาความรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และศึกษาวิธีการใหม่ ๆ แล้วนำมาใช้ให้เกิดการเรียนรู้

4. ขอคำแนะนำในการปฏิบัติงานจากครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียน

5. วางแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียนและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สอนในแต่ละครั้ง ต้องส่งล่วงหน้า อย่างน้อย 1 สัปดาห์

6. ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครูพี่เลี้ยงตรวจก่อนทำการสอน

7. เอาใจใส่ในการทำงาน การปกครองนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย

8. พยายามเรียนรู้ความเป็นไปในชั้นเรียนที่ตนเข้าสอนให้มากที่สุด โดยเฉพาะการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

9. รับผิดชอบในหน้าที่ ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งให้เกิดความบกพร่องและเสียหาย

10. เข้าร่วมสัมมนาหรือเข้าร่วมประชุมตามวัน เวลา ที่มหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกำหนด

ขอบข่ายงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูป 1 และขั้นเต็มรูป 2

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูป 1 และขั้นเต็มรูป 2 เป็นงานภาคปฏิบัติของนักศึกษาเป็นงานที่นักศึกษาจำเป็นต้องฝึกและปฏิบัติ ตลอดจนต้องศึกษาหาความรู้ด้วยกันหลายด้าน ดังนั้น เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้มองเห็นแนวทางจึงขอเสนอแนะขอบข่ายที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

งานด้านการสอน

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ เพื่อให้ทราบแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนที่แน่นอน

2. การวางแผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาว และทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สอนส่งให้ครูพี่เลี้ยงตรวจ แก้ไขล่วงหน้าก่อนทำการสอนทุกครั้ง

3. สังเกตการณ์สอนในสัปดาห์แรก เพื่อศึกษาวิธีการและกำหนดแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของตนขึ้น

4. เข้าสอนตามที่ได้รับมอบหมายโดยมีชั่วโมงสอนสัปดาห์ละประมาณ 12-15 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์
5. จัดหาหรือจัดทำสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ใช้ประกอบการเรียนทุกครั้งที่ทำการสอน
6. ทำการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

งานด้านการปรับปรุงชั้นเรียนและโรงเรียน

งานด้านปรับปรุงชั้นเรียนและโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูควรมีส่วนร่วมในการจัดทำโดยเน้นทางด้านวิชาการ เช่น

1. จัดป้ายนิเทศและป้ายสถิติต่าง ๆ
2. จัดตกแต่งห้องเรียนให้เป็นระเบียบ มีบรรยากาศที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
3. จัดมุมวิชาต่าง ๆ ที่มีสอนในชั้นเรียนนั้น ๆ
4. จัดชั้นวางหนังสือหรือที่เก็บสื่อการเรียนรู้
5. ซ่อมแซม ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียน
6. จัดตกแต่งป้ายชื่อโรงเรียน ป้ายห้องต่าง ๆ
7. สอนซ่อมเสริม
8. จัดนิทรรศการแสดงผลงานวิชาการ สื่อการเรียนรู้

งานด้านการปกครอง

ในการเรียนการสอนนั้นเกี่ยวข้องกับกำรปกครองอยู่มาก การเรียนการสอนจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับกำรปกครองชั้นเรียนตามสมควร โดยพี่เลี้ยงเป็นหลักและเป็นผู้รับผิดชอบ ไม่ควรปล่อยให้ เป็นภาระของนักศึกษาโดยตรง ส่วนงานกำรปกครองที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูควรมีดังนี้

1. หน้าที่ปกครองนักเรียนในขณะที่ทำกำรสอนรวมทั้งกำรฝึกอบรมนักเรียนควบคู่กันไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้
2. หน้าที่ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ เช่น การอบรมหน้าแถวในตอนเช้า หรือวันสุดสัปดาห์ ฯลฯ
3. ช่วยสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
4. ให้ความร่วมมือพบปะกับผู้ปกครองนักเรียนในบางโอกาส เมื่อต้องการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน

งานด้านธุรการ

งานด้านธุรการในโรงเรียนเป็นงานที่จำเป็นอย่างหนึ่ง ซึ่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูควรมีส่วนร่วมทำไว้เมื่อออกไปเป็นครูจะด้สามารถทำงานด้านธุรการได้อย่างราบรื่น งานที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูควรมีดังนี้

1. ทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน ปพ.5 สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องทำสมุดบันทึกลงเวลามาเรียนและประเมินผลการเรียน

2. ทำระเบียบต่าง ๆ
3. ทำสมุดประจำตัวนักเรียน
4. งานอื่น ๆ ที่ครูพี่เลี้ยงมอบหมาย

งานด้านกิจกรรมต่าง ๆ

1. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
2. ตรวจสอบสุขภาพนักเรียนในตอนเช้า หรือดูแลความเรียบร้อยในการแต่งกาย
3. ดูแลให้ความช่วยเหลือให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนในขณะที่อยู่โรงเรียน การข้ามถนนตอนเช้าและตอนเย็นหลังจากโรงเรียนเลิก

งานด้านการพัฒนาชุมชน

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาไม่ควรมุ่งแต่งานด้านวิชาการแต่อย่างเดียว การฝึกงานหลาย ๆ ด้านให้เกิดความชำนาญ งานด้านพัฒนาชุมชนเป็นสำคัญมากอย่างหนึ่งที่นักศึกษาไม่ควรละเลย เพราะในปัจจุบันเป้าหมายของการศึกษาก็เพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของตน

แนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1. นักศึกษาจะต้องแต่งเครื่องแบบนักศึกษาตามระเบียบของมหาวิทยาลัย
2. ต้องไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียชื่อเสียง เช่น ดื่มเครื่องดื่มของเมา เล่นการพนัน ประพฤติในทางชู้สาว เป็นต้น
3. ต้องปฏิบัติตามคำตักเตือนและคำแนะนำของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์อย่างเคร่งครัด
4. ต้องมีความสามัคคีกลมเกลียวไม่ทะเลาะวิวาท
5. ต้องทำงานตามกำหนดเวลาของทางโรงเรียน
6. ต้องลงเวลาทำงานทั้งไปและกลับตามความเป็นจริงในบัญชีลงเวลามาทำงานที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจัดไว้ให้
7. ถ้าหากวันใดนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่มีชั่วโมงสอน นักศึกษาจะต้องอยู่ช่วยงานในชั้นเรียนของตนจะกลับไปอยู่บ้านพักหรือหลบเลี่ยงไปอยู่ที่อื่นไม่ได้
8. การขออนุญาตลา นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องยื่นใบลาตามระเบียบของทางราชการต่อครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโดยผ่านครูพี่เลี้ยง
 - ลากิจ ต้องส่งใบลาล่วงหน้าและได้รับอนุญาตให้ลาจึงจะลาได้
 - ลาป่วย ต้องแจ้งให้ทางโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทราบในวันทีลาโดยด่วนที่สุด (มาเขียนใบลาภายหลังได้)

9. การที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูออกไปจากโรงเรียนหรือหน่วยฝึกประสบการณ์ในเวลาราชการ ต้องขออนุญาตจากครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตก่อน มิฉะนั้นจะถือว่า ขาดการปฏิบัติงานในวันนั้น

10. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องมีเวลาปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งหมด (ถ้าไม่ลาถือว่าขาดการปฏิบัติหน้าที่) มหาวิทยาลัยจะนำวันลามาประกอบการพิจารณาผลการเรียนด้วย

11. หัวหน้านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องรายงานการมาสาย การขาด การลา ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนหรือหน่วยฝึกประสบการณ์ของตนให้อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปทราบทุกครั้งที่มาทำการนิเทศ

12. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องรายงานให้ครูใหญ่ และอาจารย์นิเทศก์ทราบทันทีถ้ามีเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่โรงเรียน มหาวิทยาลัยหรือตัวนักศึกษาเอง

13. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ ของทางราชการ เกี่ยวกับครูประจำการ

14. ปรีกษาครูพี่เลี้ยงก่อนทำการสอนหรือเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน

15. ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามคำสั่งของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือของคณะครุศาสตร์

นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รายละเอียดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูป 1 รายละเอียดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูป 2 นโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ขอบข่ายงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูป 1 และขั้นเต็มรูป 2 และแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้ละเอียดและนำไปวางแผนเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ประสบการณ์ที่นักศึกษาจะได้รับจากการฝึกประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนจะได้รับจากนักศึกษา สถานศึกษาได้รับการพัฒนาจากกระบวนการและวิธีการใหม่ ๆ ที่นักศึกษาได้นำไปใช้ และปรับปรุงให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ รวมถึงชื่อเสียง เกียรติยศ ศักดิ์ศรีของคณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่กระจายไปในทุกสารทิศ เพราะการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในการรับใช้สังคมให้สมดังปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ว่า เป็น “ภูมิปัญญาแห่งภาคตะวันออกสู่สากล” (Wisdom of the East Leads to Internationalization) และปรัชญาของคณะครุศาสตร์ที่ว่า “ครูพัฒนาคน คนพัฒนาชาติ ครุศาสตร์พัฒนาครู”

บริบทคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นคณะวิชาแรกที่เกิดขึ้นพร้อมกับวิทยาลัยครูจันทบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2515 ตั้งอยู่เลขที่ 41 หมู่ 5 ถนนรักศักดิ์มงคล ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ในเนื้อที่ประมาณ 740 ไร่ แต่เดิมเป็นวังที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2493 จนถึง พ.ศ. 2515 พระองค์จึงได้พระราชทานให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งเป็น “วิทยาลัยครูจันทบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตครู และเปิดทำการสอน เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2515 เป็นต้นมา ซึ่งนักศึกษา รุ่นแรก 117 คน ต้องอาศัยเรียนที่วิทยาลัยครูฉะเชิงเทราในภาคเรียนที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 จึงย้ายมาเรียนที่โรงเรียนไก่ของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เป็นการชั่วคราว ขณะนั้นเปิดการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) เท่านั้น

พ.ศ. 2516 ได้สร้างอาคาร 1 ซึ่งเป็นอาคารของคณะครุศาสตร์ในปัจจุบัน สร้างหอพักนักศึกษา อาคาร บ้านพักอาจารย์ ในปี พ.ศ. 2517 ได้ขยายระดับการศึกษาขึ้นเป็นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) และได้ขยายวิชาเอกต่าง ๆ มากขึ้น

พ.ศ. 2517 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) ได้เปิดโอกาสให้วิทยาลัยครูเปิดสอนในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้นอกเหนือจากวิชาชีพครู

พ.ศ. 2519 ได้ขยายการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี โดยเปิดสอนวิชาเอกคณิตศาสตร์เป็นวิชาแรก แล้วขยายเป็นวิชาอื่น ๆ ตามลำดับ และเพื่อการบริการทางวิชาการให้แก่ท้องถิ่น จึงได้ขยายเปิดศูนย์ไปยังจังหวัดระยองและตราดด้วย

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2528 วิทยาลัยครูจันทบุรี ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญพระนามาภิไธยของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 เป็นนามของวิทยาลัยคือ “วิทยาลัยรำไพพรรณี” และได้รับพระราชทานตรา “ศักดิ์เดช” ตราประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นตราประจำวิทยาลัยมีสี ชมพู – เขียว เป็นสีประจำวิทยาลัย

วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2536 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานนามใหม่ให้วิทยาลัยครูทั่วประเทศเป็น “สถาบันราชภัฏ” ต่อมากรมการฝึกหัดครูได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ส่งผลให้สถาบันราชภัฏรำไพพรรณีมีฐานะเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี” ในปัจจุบัน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีอาคารเรียนหลัก 1 หลัง มีห้องสำหรับจัดการเรียนการสอน 11 ห้อง มีห้องปฏิบัติการ 3 ห้อง คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต ห้องปฏิบัติการหลักสูตรและการสอน และห้องจัดการการศึกษาปฐมวัย และมีอาคารประกอบ

คือ อาคารพลศึกษา (โรงยิม) 1 หลัง และโรงเรียนสาธิต 2 หลัง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์มีทั้งหมด 48 คน บุคลากรสายสนับสนุนการสอน จำนวน 8 คน คณงานประจำอาคาร 4 คน เปิดสอนทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและเอกภาคพิเศษ และประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

จะเห็นได้ว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นคณะแรกที่เกิดมาพร้อมกับวิทยาลัยครูจันทบุรี มีเป้าหมายหลักในการผลิตและพัฒนาครู ปีการศึกษา 2560 คณะครุศาสตร์ ได้ส่งนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาออกไปยังสถานศึกษาในเขตบริการเฉพาะในปีการศึกษานี้จำนวน 3 จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี ตราด และระยอง ในสถานศึกษา 56 สถานศึกษา มีนักศึกษาจำนวน 368 คน และเพื่อให้ได้สารสนเทศมาใช้ในการนำร่องพัฒนาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่คุณภาพต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษา เรื่องเดช ชาวสวนศรีเจริญ (2559: 66) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการมทกรรมส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรม เครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยสาธารณสุขภาคใต้ ครั้งที่ 23 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของโครงการด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการมทกรรมส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรมเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้ ครั้งที่ 23 โดยใช้แนวคิดการประเมิน CIPP Model ของสตีฟเฟิลปิม กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา อาจารย์และบุคลากรจากวิทยาลัยผู้ร่วมโครงการฯ จำนวน 400 คน และจากวิทยาลัยเจ้าภาพจำนวน 195 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือวิจัย คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด CIPP Model ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิและหาค่าความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคซ์ มีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 และ 0.89 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย การแบ่งระดับและแปลผลค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ Best ผลการประเมินความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการ พบว่านักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ± 0.52 , 4.27 ± 0.57 และ 4.01 ± 0.58 ตามลำดับ การประเมินความเหมาะสมในด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าโครงการมีความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ± 0.70 และ 3.93 ± 0.64 ตามลำดับ ส่วนบุคลากรมีความคิดเห็นว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ± 0.76 การประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการ นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านกระบวนการอยู่

ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ± 0.61 และ 3.89 ± 0.77 ตามลำดับ ส่วนบุคลากรมีความคิดเห็นว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.48 ± 0.82 และการประเมินความเหมาะสมของผลผลิตของโครงการ พบว่า นักศึกษา อาจารย์และบุคลากรมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ± 0.46 , 4.13 ± 0.56 และ 3.98 ± 0.48 ตามลำดับ

ธีรจักร วรบำรุงกุล (2558: 415-416) ได้ทำวิจัยเรื่อง ประเมินโครงการภาษาอังกฤษกับการทำงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการอบรมภาษาอังกฤษกับการทำงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบของโครงการ เป็นการวิจัยเชิงประเมินโดยใช้แบบสอบถามและแนวการสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำไปดำเนินการวิจัยกับกลุ่มประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบทของโครงการมีความชัดเจน มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับนโยบายของสาขาวิชาต่างๆ ด้านปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับโครงสร้าง เนื้อหา วิทยากร นิสิต และองค์ประกอบอื่นๆ ที่สนับสนุนการอบรมมีความเหมาะสมและผู้ประเมินเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก และผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้านผลผลิตและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผลกระทบตามความเห็นของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนของนิสิตอยู่ในระดับมาก

ภาณุมาศ เฉลยนาค (2558: 196) ได้ทำวิจัยเรื่อง ประเมินโครงการโรงเรียนในฝัน โรงเรียนชุมชนวัดเสด็จฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อมของโครงการเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ (2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสมและความพอเพียงด้านทรัพยากรทางการศึกษา (3) เพื่อประเมินกระบวนการในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินการตามแผน การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และการปรับปรุงแก้ไข และ (4) เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการโรงเรียนในฝัน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนชุมชนวัดเสด็จ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 18 คน คัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงกับโครงการ เป็นผู้ตัดสินใจในทุกขั้นตอนของโครงการและคณะกรรมการตรวจเยี่ยมโครงการโรงเรียนในฝัน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 คน เครื่องมือในการประเมินเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินโครงการนี้ผู้ประเมินได้ใช้รูปแบบ CIPP Model ผลการวิจัยพบว่า โครงการของโรงเรียนชุมชนวัดเสด็จสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ได้คะแนน 97.00 จาก 100

คะแนน เมื่อพิจารณาประเด็น การประเมินทั้ง 4 ประเด็น พบว่า ทุกประเด็นทุกตัวชี้วัดของการประเมินโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามประเด็นการประเมินได้ดังนี้ ด้านผลผลิต (93.73%) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ (92.80 %) ด้านปัจจัยนำเข้า (92.45 %) และด้านสภาวะแวดล้อม (91.27 %)

อมรรรัตน์ พึ่งน่วม (2556: 8-9) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปัจจัยพื้นฐานและสภาวะแวดล้อมของโครงการ ประเมินกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการและประเมินผลผลิตของโครงการ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของ CPO'S Evaluation Model กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 126 คน และนักเรียน จำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมิน พบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐานและสภาวะแวดล้อมของโครงการ ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในภาพรวมและรายข้อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากและผ่าน เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบก่อนดำเนินโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในภาพรวมและรายข้อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปริมาณอาหารเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดเวลาให้นักเรียนและครูได้ออกกำลังกายร่วมกัน ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวมและรายข้อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาหารจำหน่ายให้กับนักเรียนมีความสะอาด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีกองทุนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเงิน ด้านผลผลิตของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในภาพรวมและรายข้อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนรู้วิธีการป้องกันสารเสพติด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีความพึงพอใจต่อการ

จัดกิจกรรมของโครงการและด้านผลผลิตของโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวม และรายข้อมีระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีน้ำหนักรวมและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีการปฏิบัติอย่างเหมาะสมเพื่อให้ตนเองมีสุขภาพแข็งแรงอยู่เสมอ

ณัฐวรินทร์ สิริเดชทวีติยา (2556: 226) ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิจัยประเมินผลโครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการติดตามและประเมินผลตามแนวคิดแผนที่ผลลัพธ์ โดยใช้แนวคิดและ

รูปแบบการประเมินของสटकและสตัฟเฟิลบีมี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการติดตามและประเมิน ผลตามแผนงานที่ผลลัพธ์ใน 2 กรรณหลัก คือ การเตรียมการอบรมและการดำเนินการอบรม โดยใช้แนวคิดการประเมินของสटकและแนวคิดการประเมินแบบชิปปี้ของสตัฟเฟิลบี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้รวม 24 คน เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนและบริหารจัดการโครงการ ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละเพื่อใช้ในการตัดสินคุณค่าของโครงการ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการตามที่คาดหวังกับตามที่เกิดขึ้นจริงมีความสัมพันธ์กันในระดับมากและมีความสอดคล้องกัน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับโครงการอบรมมีการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินโครงการ

นุชา สระสม (2555: 334-335) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้หลักสูตรเกษตรอินทรีย์ตามวิถีมุขินิพนธ์ไทย โรงเรียนวัดนินสุขาราม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ของโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสม ความสอดคล้องของหลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกับนโยบายของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และความต้องการของชุมชน 2) ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ของโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเพียงพอของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์/สถานที่ และงบประมาณที่ใช้ในโครงการ 3) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินงานโครงการ และ 4) ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการเกี่ยวกับผลสำเร็จของโครงการจากกิจกรรมที่จัดให้นักเรียน 4 กิจกรรม และความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมของโครงการ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบี (Stufflebeam) ประชากรได้แก่ ธารชากรครู จำนวน 19 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 167 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 167 คน รวม 366 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้เก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดการดำเนินโครงการ จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามใช้สอบถามครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านสถานะแวดล้อม (C) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (I) ด้านกระบวนการ (P) และด้านผลผลิต (P) ของโครงการ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.911 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามใช้สอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในด้านผลผลิต (P) ของโครงการ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.813 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินพบว่า 1. การประเมินด้านสถานะแวดล้อมของโครงการ (Context) เกี่ยวกับความเหมาะสม ความสอดคล้องของหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการกับนโยบายของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และความต้องการของชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. การประเมินด้าน

ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ (Input) เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเพียงพอของบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์/สถานที่ และงบประมาณที่ใช้ในโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. การประเมินตามกระบวนการของโครงการ (Process) เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4. การประเมินตามผลผลิตของโครงการ (Product) เกี่ยวกับผลสำเร็จจากกิจกรรมที่จัดให้นักเรียน 4 กิจกรรม และ ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ธีรศักดิ์ อุ่่นอารมณ์เลิศ และคณะ (2552: 85-92) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) โดยใช้ CIPPI ของสตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam) พบว่า

1. การประเมินบริบทในด้านวัตถุประสงค์ พบว่า ผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้ง 5 ข้อ มีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต่างๆ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสม ร้อยละ 66.7-100.0 ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตรพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด $\bar{X} = 3.86-4.94$ ด้านอาจารย์ผู้สอนพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด $\bar{X} = 2.96-4.94$ ด้านนักศึกษาพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด $\bar{X} = 3.87-4.85$ และด้านองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด $\bar{X} = 3.62-4.84$

3. การประเมินกระบวนการ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด $\bar{X} = 4.16-4.95$ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด $\bar{X} = 4.24-4.95$ และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด $\bar{X} = 4.14-4.94$

4. การประเมินผลผลิต ประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมหาบัณฑิตมีความเห็นว่า ตนเองมีคุณลักษณะทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในระดับมากถึงมากที่สุด $\bar{X} = 4.28-4.72$ กลุ่มผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานที่มหาบัณฑิตทำงานอยู่ พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมหาบัณฑิตอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.0 และกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาของมหาบัณฑิตที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก พบว่า ส่วนใหญ่พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ร้อยละ 50.0 เท่ากัน

5. การประเมินผลกระทบ พบว่า กลุ่มมหาบัณฑิตมีความเห็นว่าตนเองสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรนี้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก $\bar{X} = 4.35$

บุญประกอบ (Boonprakob, 1994: 3396) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบหลักสูตร สำหรับการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลอง CIPP มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบหรือลักษณะที่เหมาะสมของหลักสูตร พบว่า 1) หลักสูตรที่เหมาะสม สำหรับการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องใช้รูปแบบการสอน แบบแก้ปัญหา (Problem-Centered Design) หรือการแสวงหาคำตอบด้วยตัวผู้เรียนเอง (Eclectic Design) 2) รายละเอียดองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ในหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้นำเสนอได้รับการ ยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร 5 ท่าน ที่ให้ข้อมูลในการทำวิจัย อย่างไรก็ตามต้องมีการ พัฒนารูปแบบหลักสูตรให้เหมาะสมและมุ่งถึงความสัมฤทธิ์ผลเป็นสำคัญ และ 3) องค์ประกอบสำคัญ 7 ประการดังกล่าว ได้รับการยอมรับว่า คือ ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์

เจียง (Chiang, 1996: 3374) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรวิศวกรรม เครื่องกลในระดับวิทยาลัยชั้นต้นที่ประเทศไต้หวัน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลอง CIPP หรือ CIPP Model มาประเมินหลักสูตรในลักษณะภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) ในด้านสภาพแวดล้อม พบว่า เนื้อหารายวิชาของหลักสูตรมีความซ้ำซ้อน ผู้เรียนขาดความพึงพอใจในเรื่องความยืดหยุ่นของ หลักสูตรที่จะตอบสนองความต้องการผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาขาดความพึงพอใจในเรื่องการกำหนด หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ครูและผู้เรียนขาดความพึงพอใจในเรื่อง จำนวนรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 2) ในด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่า นักเรียน ครู และผู้สำเร็จ การศึกษามีความพึงพอใจในเรื่องการใช้สื่อดัดแปลงและอุปกรณ์ช่วยสอน เช่น โปรแกรม CAI (Computer Aided Instruction) แต่ผู้เรียนมีความคิดเห็นในทางลบต่อตำราที่ใช้ประกอบการเรียน การสอน 3) ในด้านกระบวนการพบว่า ครู ผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นในทางลบต่อ การให้บริการสนับสนุนการเรียนการสอน ครูมีแนวโน้มว่าจะไม่พึงพอใจต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้สำเร็จการศึกษาในการศึกษาต่อระดับสูงและการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ครูและผู้เรียนมี ความเห็นตรงกันว่า ผู้สอนจะต้องพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อ ผู้เรียนในด้านสร้างเสริมประสบการณ์ และ 4) ในด้านผลผลิตพบว่า นายจ้างมีความพึงพอใจต่อ ผู้สำเร็จการศึกษาในเรื่องความรู้และผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ การปรับตัว การตรงต่อเวลา การสื่อ ข้อความ การให้ความร่วมมือเพื่อตอบสนองนโยบายขององค์กรและส่วนที่นายจ้างมีความเห็นว่าควร ปรับปรุง ได้แก่ ความรู้ ความชำนาญในการใช้เครื่องมือและการบริหาร

เกสร อิมใจจิตต์ (2542: 71-72) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการปรับปรุงโฉมหน้า เพื่อพัฒนาการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลสมุทรสาคร ใช้แบบจำลองของซีบีพี ของสตีฟเฟิล ปิมซึ่งประกอบไปด้วย การประเมินบริบทสิ่งแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมิน กระบวนการ และการประเมินผลผลิตในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ ประชากรที่

ใช้ได้แก่ ผู้บริหารโรงพยาบาลสมุทรสาคร จำนวน 36 ราย เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล จำนวน 163 ราย และผู้รับบริการ จำนวน 400 ราย ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา มีเครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินผลและจากการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่ามีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.01, 3.46 ตามลำดับ ส่วนงบประมาณไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลในเรื่องของการฝึกอบรม หรือการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 69.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการยังไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินผล ในส่วนของเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านหน้าในภาพรวมในระดับค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และ 3.74 ตามลำดับ โดยมีความพึงพอใจในด้านอาคารสถานที่มากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมบริการและระบบบริการ จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า การจัดโครงการปรับปรุงโฉมหน้าเพื่อพัฒนาการบริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลสมุทรสาครมีความสอดคล้องกับปัญหาของสถานบริการและของผู้รับบริการ ข้อเสนอแนะที่ได้จากเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการบริการของโรงพยาบาลสมุทรสาครให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินส่วนใหญ่ได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปป์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีแนวคิด ทฤษฎีมาจากการบริหารจัดการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในตัดสินใจของผู้บริหารใน 4 ประการ คือ การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decision) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง (Structuring Decision) การตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติ (Implementing Decision) และการตัดสินใจเพื่อการทบทวน (Recycling Decision) การตัดสินใจดังกล่าวของผู้บริหารจะเป็นการตัดสินใจที่ครอบคลุมตามระยะของวงจรการบริหารจัดการที่จะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเตรียมคู่มือสำหรับผู้เรียน การเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน การนิเทศกำกับดูแล และการประเมินผลด้านเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมิน เพราะแนวคิดการประเมินตามรูปแบบชิปป์เป็นรูปแบบที่ครอบคลุมในทุกประเด็นของการประเมินและเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการประเมินการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้เริ่มดำเนินการในปีที่ 5 ของการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาได้ออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อการติดตามและตรวจสอบคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบว่า คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของ

นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง นักเรียน และนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาหรือวางแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ในอนาคต คณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมและซิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 333) มาปรับประยุกต์ใช้และในงานวิจัยเรื่องนี้ ดังรายละเอียดในข้อ 2.5 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

กรอบแนวความคิดของการวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมและซิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield., 2007: 333) มาปรับประยุกต์ใช้และในงานวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้นำการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการประเมินความคาดหวังในการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงสามารถสรุปการนำรูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPPI Model) มาใช้ในงานวิจัยเรื่องนี้ด้วย เพื่อประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบที่มุ่งนำผลการประเมินไปช่วยในการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศมาเพื่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ได้แก่

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) จะเกี่ยวข้องกับผู้ประเมินที่สำคัญ คือ วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) จะเกี่ยวข้องกับผู้ประเมินที่ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นักศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) จะเกี่ยวข้องกับผู้ประเมินที่จัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการการเรียนรู้ในภาพรวม
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) จะเกี่ยวข้องกับผู้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ การบรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้
5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) จะเกี่ยวข้องกับผู้ประเมินความคาดหวังของผู้เรียนในการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น